

Fortællingers kraft i socialt arbejde

Den opsøgende højskole
August 2022

Mads Bank,
Psykolog, ph.d.
Syddansk Universitet
madsbank.com

Morten Halberg
Autoriseret psykolog
mortenhalberg.dk

Program og formål

Formål

- Give forståelser af hvordan man kan arbejde med fortællinger
- Inspiration, forståelser af de grundlæggende ideer, som i kan 'oversætte'
- Tilbyde jer nogle flere begreber og forståelser for noget af det i allerede gør

Program

- Dag 1: Introduktion til arbejdet med fortællinger
- Dag 2: at arbejde med Alternative fortællinger
- Dag 3: Fællesskaber, stemninger og rum

Principper og jeres opgaver

Vi skal i fællesskab blive klogere

Vi kommer med eksempler og input

I skal oversætte, og komme med eksempler

Lege med.... og dele jeres erfaringer

Hvad skal vi være opmærksomme på?

Arbejdet med fortællinger....

"The most powerful therapeutic process I know is to contribute to rich story development."

Michael White

Definition: Fortællinger - Narrativer - Historier

Fagbegreber: Narrativ psykologi, Narrativ terapi, Narrativ praksis

"Mennesker giver mening til deres liv og relationer ved at lave historier ud af deres oplevelser og erfaringer" (White & Epston, 1990, p. 13)

Grundforståelse: skaber mening - handler ud fra mening

mening - fortælling - handling

Mange (typer af) fortællinger

- Vi har **mange** fortællinger, om os selv, vores familie og vores omverden - og de kan være indbyrdes forskellige...
 - personlige - sociale - kulturelle fortællinger
- vi bliver til gennem fortællinger
 - Vi skaber mening med fortællinger - om det vi gør og kan
 - Siger noget om hvem vi er
 - “briller” hvorigennem vi kan se hvad vi gør og kan (blive til)
 - normative ‘modeller’ for handling (Er, Kan og Bør gøre)

Mange (typer af) fortællinger: Problemfortællinger...

Problemfortællinger

“Jeg kunne ikke finde ud af X, Y og Z “ → “Jeg er umulig, uduelig og ubrugelig”

Internalisering: Allan Gør “X” → Allan er “X”

Fastholder, fastlåser, stigmatiserer og marginaliserer

Vi ser personen ‘gennem’ fortællingen

Personen ser sig selv gennem problemfortællingen

Problemfortællinger i socialt arbejde

Problemfortællinger, er kan blive dominerende: vedligeholdes ofte af:

1: Folks selvfortællinger

2: Andres fortællinger om dem

3: Institutionelle magtforhold

→ skole, institutioner, psykiatri, social forvaltning, kriminalforsorg, psykologer, etc. → viden om problemer fx diagnoser, negative klassifikationer)

Alternative fortællinger i socialt arbejde

Alternative fortællinger, kan vise andre sider af livet...
med dem kan vi få øje på:

- Mere hensigtsmæssige handlinger...
- Andre typer af færdigheder
- Værdier eller idealer som vi står for...

Alternative fortællinger → skabe ny mening - skabe nye handlemuligheder

Et redskab til at arbejde MED udsatte børn og unge... OG dem der er omkring de unge!

Meningens landskab

THE WORLD

PHYSICAL

Handlingens landskab

En fortælling
om druk, sorg
og meget
andet...

Meningslandskab

Mit væsen er rastløst og
jeg er utilregnelig

Mit liv er tåget, jeg
handler ikke særlig
smart

Godt for mig bare at lade den
være, stoppe med at flygte fra
sorgen, ta den alvorligt

Sund måde at arbejde med det
på, det bliver bedre fordi så
forstår jeg mere om det...

Jeg er på flugt

Tænkte kan det ikke være godt nok?
Vidste jeg skulle op i dag, rart at vide
jeg godt kunne, hvis bare jeg
beslattede mig for det

Begyndte at drikke og
ryge hash

I stedet for at passe mit
job, så ta' jeg ud og
drikker mig fuld

Jeg var virkelig glad der hvor...
i stedet for at tage ud for at
drikke, der besluttede jeg mig
for at skrive om den

Pjækkede fra skole,
stoppede med at se de gode
veninder

Begyndt at skrive om
alkoholen i stedet for at
drikke den

Jeg var på den der bar i går,
men jeg drak kun et glas vin...
beslattede mig for at gå hjem

Handlingslandskab

Gruppearbejde: På jagt i alternative fortællinger

- 1) Trine, Ali, Reinout
- 2) Christine, Henrik, Zeynep
- 3) Finn, Johannes, Lise
- 4) Hans Jørgen, Julius, Liv
- 5) Simon, Frederik, Jane
- 6) Annmari, Zeliye, Ahmed

Dag 2 'Alternative fortællinger'

Der var engang en heks

Opsamlende pointer

- Mennesket er et fortællende væsen der skaber mening gennem fortællinger
- Mening og handlings landskab
- Livet består af mange mulige fortællinger
- Problemmættede og alternative fortællinger
- Hvad vi tænker om os selv, andre tænker om os, hvad der bliver muligt at gøre (identitets forståelse)

Alternative fortællinger og stilladsering

Hvis vi skal skabe **udvikling** handler det om at skabe **ny mening - og nye handlinger (læring) og ny deltagelse i fællesskaber**

Bevæge os fra det vi kender, mod noget ukendt (udvikling/krise!)

Hvordan bliver det muligt?

Små trin som vi gradvist kan mestre → gradvis læring..

Stilladsering

Hvis vi skal fremme udvikling, udvidet deltagelse
– kan vi på passende måder støtte/hjælpe den unge,
så de kan mere end de kan af sig selv

Skabe de rette betingelser

Tilpasning af støtte, så det matcher **forholdet** mellem
den unges evner og opgaven

Stillads metaforen: at vi kan fjerne 'hjælpen' når den unge mestrer opgaven af sig

Læring → forandret deltagelse → udvikling (nye betingelser for læring)

Stilladsring

ved den rette støtte, udvikler den unge gradvist nye færdigheder

Stillads metaforen:

at vi kan fjerne 'hjælpen' eller have øgede krav når den unge mestrer opgaven af sig selv..

tilpasse den unge niveau

for lidt 'stillads' ingen udvikling - den unge går i stå
for meget 'stillads' - den unge lærer ikke

Stilladsering med fortællinger

eks fra i går med stillads

morten

Stilladsering i social-pædagogisk praksis

Træning på et opholdsted...

Hvad stilladserer vi - og hvordan? (har sat ekstra slide ind - er du med på denMH?)

Handlinger - særligt den der viser evner, færdigheder eller rummer mulighed for læring, udvikling. deltagelse

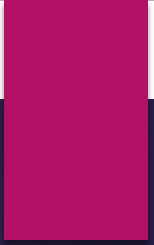
Meningsskabelse - om os selv, om vores omverden - her får vi øje på meningen med handlingerne

Gennem: samtaler og gennem handlinger

øvelse

↖ intro

↖ fokus er her på hvad de gør, og få blik for det
morten

præsentere i plenum

fortællinger og fællesskaber

morten

Dag 3

Fællesskaber, stemninger og
rum

Opsamling

Hvad tager jeg med mig...

Meningens landskab

Hvad handlede det om?

Hvad ville du med det?

Hvorfor er det vigtigt for dig?

Hvad gjorde du?

Hvordan klarede du det?

Hvad skete der?

Handlingens landskab

Meningens landskab

Hvad handlede det om?

Hvad ville du med det?

Hvorfor er det vigtigt for dig?

Hvad gjorde du?

Hvordan klarede du det?

Hvad skete der?

Handlingens landskab

Those who do not have power over the story that dominates their lives, power to retell it, to rethink it, deconstruct it, joke about it, and change it as times change, truly are powerless, because they cannot think new thoughts.

— *Salman Rushdie* —

AZ QUOTES

STORYTELLING

Storytelling is the oldest form of education. People around the world have always told tales as a way of passing down their cultural beliefs, traditions, and history to future generations. Why? Stories are at the core of all that makes us human. As Barbara Hardy wrote, “We dream in narrative, day-dream in narrative, remember, anticipate, hope, despair, believe, doubt, plan, revise, criticize, construct, gossip, learn, hate, and love by narrative” (1978, 13).

